

Lausunto

22.4.2026

VN/27085/2023
VN/27085/2023-PLM-167

JAKELU

Puolustusministeriön lausunto hallituksen esityksen luonnoksesta rikostiedustelua koske- vaksi lainsäädännöksi

Sisäministeriön on pyytänyt puolustusministeriöltä lausuntoa otsikon asiassa. Puolustusministeriö on osallistunut asian valmisteluun hankkeen tukemiseksi asetetussa työryhmässä.

Puolustusministeriö pitää lähtökohtaisesti luonnoksen tavoitteita muuttuneessa turvallisuusympäristössä tarkoituksenmukaisina; tavoitteen voidaan katsoa parantavan mahdollisuuksia torjua ennalta vakava rikollisuuden uhkia ja aiempaa varhaisemman vaiheen tiedonhankinnalla voidaan mahdollisesti tehokkaasti ennaltaehkäistä vakavaa rikollisuutta.

1. Rikostiedustelun kohteista

Puolustusministeriö katsoo, että hallituksen esityksen luonnoksessa ehdotettu rikostiedustelun kohdeluettelo jättää verraten laaja tulkinnanvaraisuutta sen suhteen, mihin rikostiedustelua on tarkoitus tosiasiallisesti kohdentaa. Tämä voi näyttäytyä ongelmallisena.

Puolustusministeriö katsoo, että nykymuodossaan kohdentuminen voi olla erittäin lähellä tai ainakin tulkittavissa kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavaksi toiminnaksi. Esimerkiksi perustuslain 10 §:n muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä (HE 198/2017 vp.) kansallinen turvallisuus on määritelty tarkoittavan kansanvaltaista valtio- ja yhteiskuntajärjestystä, yhteiskunnan perustoimintoja, suuren ihmismäärän henkeä tai terveyttä taikka kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta uhkaavaa toimintaa. Edelleen hallituksen esityksessä ilmaisun kansallinen turvallisuus on katsottu sisältävän sen, ettei tietoa uhkaavasta toiminnasta voisi hankkia mikä tahansa turvallisuuteen liittyviä tehtäviä hoitava viranomainen, vaan tiedonhankinta voitaisiin lailla osoittaa vain kansallisesta turvallisuudesta huolehtivien viranomaisten tehtäväksi. Hallituksen esityksen mukaan nykyisessä organisaatiossa tällaiset tehtävät on osoitettu suojelupoliisille siviilitiedustelun osalta ja Puolustusvoimille, sen pääesikunnalle ja tiedustelulaitokselle, sotilastiedustelun osalta.

Perustuslakivaliokunta on todennut mietinnössään (PeVM 4/2018 vp), että valtiosääntöoikeudellisen tulkinnan lähtökohtana valiokunta tähdentää myös sitä, että perustuslaista johtuu tarve yhtäältä tulkita kansallisen turvallisuuden käsitettä suppeasti ja korostanut, että tiedonhankinta kansallista turvallisuutta uhkaavasta toiminnasta voitaisiin perustuslain 10 §:n 4 momentin nojalla osoittaa vain kansallisesta turvallisuudesta huolehtivien viranomaisten (nykyisin suojelupoliisi, pääesikunta ja puolustusvoimien tiedustelulaitos) tehtäväksi. Puolustusministeriö katsoo, että lausuttavana olevassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi olevia esimerkkejä muun muassa kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuvasta uhasta ja sen suhteesta poliisin tehtäviin sekä valtiollisen toimijan yhteydenpidosta rikollisuuden toimijaan on pidettävä ensisijaisesti tiedusteluviranomaiselle kuuluvina tehtävinä.

2. Muita huomioita

Kansainvälisen yhteistyön osalta puolustusministeriö toteaa edellä kohdentamisesta todettu huomioon ottaen, että ulkomaisten viranomaistahojen tunnistaminen voi olla laajaa ehdotetun sanamuodon mukaisesti. Käsitteenä rikoksen uhka tulee lähelle kansallista turvallisuutta, mikä saat-taa

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Puolustusministeriö

Käyttöosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

S-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00131 Helsinki

Eteläinen Makasiinikatu 8 0295 16001
Helsinki +358 295 16001

kirjaamo.plm@gov.fi
www.defmin.fi

Puolustusministeriön näkemyksen mukaan vaikuttaisi myös siltä, että kansainvälistä yhteistyötä ei ole käsitelty Suomen täysivaltaisuuden kannalta esimerkiksi säätämisyhteistyön arvioinnissa tai yleisesti ulko- ja turvallisuuspoliittisten näkökantojen kannalta eikä suhdetta siihen, miten rikostiedustelua olisi arvioitava esimerkiksi poliisilain 9 luvun kannalta.

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan laajennettavaksi tiedustelutoiminnan valvonnasta annetun lain soveltamisalaa niin, että tiedusteluvalvontavaltuutettu suorittaisi laillisuusvalvontaa poliisin uhkaperusteiseen rikostiedusteluun. Laillisuusvalvontaan kuuluisivat kyseisen valvontalain 3 luvussa tiedusteluvalvontavaltuutetulle säädetyt tehtävät ja toimivaltuudet lähtökohtaisesti kokonaisuudessaan ja säännökset mahdollistaisivat kattavan ja reaaliaikaisen valvonnan. Esitysluonnoksen mukaan tiedusteluvalvontavaltuutetun toimintaan arvioidaan tarvittavan kahden henkilötyövuoden lisäresurssi.

Puolustusministeriö katsoo, että on ensisijaisen tärkeää, että ehdotettavan tiedusteluvalvontavaltuutetun valvontatehtävän laajenemisen myötä syntyvä lisäresurssitarve on tunnistettu hallituksen esityksen luonnoksessa. Puolustusministeriö painottaa, että tiedusteluvalvontavaltuutetulla tulee olla riittävät resurssit valvontatehtävän suorittamiseen ja resurssien riittävyttä tulee seurata. Lisäksi on varmistettava se, ettei valtuutetun valvontatehtävän laajeneminen vaaranna nykyisen tiedustelutoiminnan valvonnan toteutumista.

Puolustusministeriönä näkemyksen mukaan luonnoksessa ei myöskään tarkemmin käsitellä niin kutsuttuja minimointimekanismeja, kuten tietojen hetihävittämisvelvollisuutta.

Hallitusneuvos, sektorijohtaja Pia Palojärvi

Vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen

Jakelu SM Sisäministeriö

Tiedoksi PLM Kansliapäällikkö, Janne Kuusela
PLM HO Hallintopoliittinen osasto, Teemu Penttilä

Pääesikunta
Pääesikunta, oikeudellinen osasto, Tuija Sundberg

VN/27085/2023-PLM-167

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: